

İnceleme

METİN SÖZEN SANAT SOKAĞINDA YER ALAN ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATI ÖRNEKLERİ

Halil Fazıl ERCAN¹

Dr. Öğretim Üyesi, İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, ORCID: 0000-0003-1304-8321

Ercan, Halil, Fazıl “Metin Sözen Sanat Sokağında Yer Alan Çağdaş Seramik Sanatı Örnekleri”
idil, 59 (2019 Temmuz): s. 905–913. doi: 10.7816/idil-08-59-09

Öz

Ülkemizde çağdaş seramik sanatı; eğitimlerini yurtdışında tamamlayan sanatçıların öncülüğünde 1920’lerden itibaren oluşmaya başlamıştır. Güzel Sanatlar Fakültelerinin yaygınlaşması, özel sanatçı atölyelerinin açılması ve çağdaş seramik anlayışında eserler ortaya konulmasıyla birlikte gelişimini sürdürmektedir. Ülkemizde bu gelişim süreci içerisinde yer alan iller arasında Malatya’yı da görmekteyiz. Bu araştırmada Malatya ili sınırları içerisinde yer alan Metin Sözen Sanat Sokağı’nda kalıcı olarak sergilenen çağdaş seramik sanatına ait örneklerin tespit edilip incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada literatür taraması ve katılımcı gözlem yöntemi uygulanmıştır. İnönü Üniversitesinde 2005 yılında Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik Bölümünün kurulması ve üniversite, belediye, valilik işbirliğiyle yapılan çağdaş sanat etkinliklerinin katkılarıyla bu şehirdeki seramik gelişimi devam etmektedir. Gerçekleştirilen sanat etkinlikleri kapsamında yer alan Kervansaray Buluşmaları etkinliklerinde üretilen çağdaş seramik çalışmaları Battalgazi İlçesi Metin Sözen Sanat Sokağı’ndaki binaların duvarlarına monte edilerek kalıcı olarak sergilenmektedir. Araştırmanın sonucunda günümüz çağdaş seramik sanatına ait 16 adet çalışmanın Metin Sözen Sanat Sokağı’nda kalıcı olarak sergilendiği tespit edilmiştir. Bu eserlerin çağdaş seramik sanatının yöredeki gelişimine dair farkındalık oluşturabileceği, biçim ve üretim tekniklerindeki çeşitlilikleriyle çağdaş seramik alanında çalışmalar ortaya koyan sanatçılara, öğrencilere form çeşitliliği ve üretim teknikleri yönüyle ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: seramik, sanat, Çağdaş Türk Seramik Sanatı

Makale Bilgisi

Geliş: 15 Şubat 2019

DOI: 10.7816/idil-08-59-09

Düzeltilme: 5 Mayıs 2019

Kabul: 10 Mayıs 2019

Giriş

Bu araştırmada, litaratür taraması yapılmış ve katılımcı gözlem yöntemi doğrultusunda Kervansaray Buluşmaları kapsamında düzenlenen sempozyum ve çalıştaylara davet edilen seramik sanatçıların ürettikleri ve Metin Sözen Sanat Sokağı'nda kalıcı olarak sergilemeye sunulan çağdaş seramik çalışmaları incelenmiştir. Günümüz çağdaş sanat anlayışı içerisinde sanatçının imgelemelerini biçime dönüştürmede, yeni imgeler oluşturmada bir ifade aracı olarak kullandığı seramiğin işlevsel, dekoratif ürün oluşturmak gibi farklı nedenlerle kullanımı yaşam kültürü içerisinde yaklaşık 8 bin yıllık bir serüvene sahiptir. Geçen bu süreç içerisinde günlük hayatta işlevsel, dekoratif, sembol nitelikli üretilmiş çok sayıda seramik buluntu bugün müzelerde ve tarihi yapılarda karşımıza çıkmaktadır. Kap kacak, çini, sırlı sırsız tuğla gibi birçok farklı teknik ve formlarda üretilen seramik arkeolojik dönemden günümüze her dönem varlığını sürdürmüştür. İşlevselliğiyle ve dekoratif özellikleriyle hayatımızın bir parçası olan bu seramikler işlevselde olsa sanatsal da olsa üretildikleri dönemlerin birer kültür temsilcileri olmalarının yanı sıra dolaylı olarak dönemselsel bilgi ve belge olma niteliği de taşımaktadırlar.

Çeşitli amaçlarla üretilerek günümüze kadar ulaşan seramik; 1800'lü yıllarda ortaya çıkan çağdaş sanat anlayışı ve bu anlayış çerçevesinde eserler ortaya koyan Picasso, Miro gibi sanatçıların seramik malzemeyi tanıması, endüstrileşme ve sanayinin gelişmesinin de seramik malzemeye yönelik katkısıyla seramik çağdaş sanatta bir ifade aracı olarak yerini almaya başlamıştır. Avrupa'da sanattaki, malzemedeki bu gelişim yurt dışına giden sanatçılarımızın da ilgisini çekmiş ve bu yönde eğitimler alıp yurda dönmeleriyle birlikte ülkemizde de çağdaş seramik sanatı gelişmeye başlamıştır. Türkiye'de çağdaş seramik sanatının gelişimiyle ilgili olarak Ağatekin; "Cumhuriyet'in ilanından sonra, 1929 yılına kadar, seramik sanatı ve endüstrisi alanlarında kaydedilen önemli bir gelişme ve etkinliğe rastlanılmamıştır. 1929 yılında Çağdaş Türk Seramik Sanatının oluşumunu başlatan ilk önemli adım, Sanayii Nefise Mektebi'nden Namık İsmail'in Akademiye Dekoratif Sanatlar Bölümü'nü katmasıyla gerçekleşir. 1929'un kasım ayında çinicilik atölyesi açılır ve atölyenin başına İsmail Hakkı Oygur getirilir. Daha sonra 1931 yılında, Paris'ten dönen Vedat Ar ve Hakkı İzzet'in de katılımlarıyla atölye çalışmalarına bu önemli hocaların önderliğinde devam edilir" demektedir (Ağatekin, 1993:15). "Bu gelişmelerin seramik sanatına yansması da özel seramik atölyelerinin

kurulmaya başlamasıyla olmuştur. Bu noktada Türkiye'de seramik sanatının oluşumuna özgün bir bakış getiren Füreyâ Koral ve Sadi Diren 1950-1970 yıllarına damgasını vuran önemli isimler olmuşlardır. Füreyâ Koral Türkiye'deki ilk özel seramik atölyesini açan sanatçı olarak belleklere yerleşir (Erman, 2013:30-31). 1950'lerde Füreyâ Koral'ın öncülüğünde başlayan çağdaş sanat seramiği 1970'lerde gelişerek devam etmiş, seramiğin "sanat" boyutu seramik sanatçılarımızın özverili çalışmaları ve özgün eserleriyle bugüne taşınmıştır. Füreyâ Koral'ın eserlerinde görüldüğü gibi seramik, sadece kullanım ve süs eşyası olarak değil, bir ifade aracı olarak toplumsal mesaj için kullanılan bir form'a dönüşmüştür (Mülayim, 2005:2). Seramik eserler sanat alımlayıcısı ve sanatçı arasında gerek plastik yapısı ve gerekse malzeme olarak doğallığıyla güçlü bir iletişim aracı olma niteliği taşımaktadır. Malzemenin verdiği bu avantajdan dolayı seramik sanatının gelişim sürecine de artı değer katmaktadır. Ülkemiz de 1920'lerden itibaren gelişimini yoğunluklu olarak sürdüren çağdaş seramik sanatı ülkenin farklı illerinde açılan güzel sanatlar fakülteleriyle, düzenlenen sempozyumlarla ve sergilerle Anadolu'da bu alanda varlık göstermeye başlamış ve yetişen sanatçıların ortaya koydukları özgün eserleriyle de gelişimini devam ettirmektedir.

Bu gelişmeler ışığında ülkemizde çağdaş seramik sanatının yayılım gösterdiği iller arasında Malatya'yı da görebiliriz. Caferhöyük, Arslantepe gibi önemli höyüklerden elde edilen bulgularıyla Arkeolojik dönemlere kadar uzanan ve köklü bir geçmişe sahip olan geleneksel seramik sanatı 13. yüzyıldan kalma Ulu Camideki sırlı tuğla ve çini uygulamalarıyla da önemli örnekleri içerisinde barındırmaktadır. Malatya yöresi çömlekçiliği; Arslantepe Höyük'te bulunan seramik kaplardan da anlaşılacağı üzere yaklaşık 6 bin yıllık geçmişe sahip olduğu gözlenmektedir. Arslantepe Höyük Kazı Başkanı Frangipane konuyla ilgili olarak şöyle demektedir;

Ele geçen seramiklerden edinilen bulgularda seramik sanatının 4000 yıl boyunca geçirdiği evrim bazı ayrıntılarda da görülmektedir. Geçirilen bu evrim incelendiğinde; çamurlarından, üretim tornası ve tekniklerinden, ürün biçimlerinden bu alandaki gelişme süreci rahatça izlenebilmektedir (Frangipane, 2004:40).

Arslantepe'de 5. bin yılın sonlarında ve 4. bin yılın ilk yarısına tarihlenen VII. Tabaka'da yavaş dönen çarkta üretilmiş seramik kâseler karşımıza çıkar. Urug kültürüne özgü eğik kesimli kâselerin üretiminde el yapımı ya da yere kazılan küçük kalıplar kullanılmıştır (Ercan, 2005:488). Malatya yöresi

çömlekçiliğinin son 90 yıllık süreci incelendiğinde iki farklı üretim süreci ve iki bölge göze çarpmaktadır; 1-Malatya'nın Pütürge ve Doğanyol İlçelerini kapsayan bölge, 2-Malatya'nın Merkezi ve Arapkir İlçesini kapsayan bölge"olarak ifade edilmektedir (Ercan, 2005:489). Geleneksel çömlekçiliğin yanı sıra Eskimalatya Ulu Cami süslemeleri içerisinde yer alan geleneksel çini sanatının bölgedeki temsilcisi olarak görebiliriz.1224 yılında Anadolu Selçuklu hükümdarı I. Alaaddin Keykubad tarafından yaptırılan Eskimalatya Ulu Cami hem yapı tarzı hem de çini süslemeleriyle de bölgede dönemin seramik sanatının temsilcisi niteliğindedir. Eserin yapısal önemiyle ilgili olarak Arık makalesinde " Ulu Camii, bu yeni gelişmenin dışında kalan ve İran'daki Büyük Selçuklu İmparatorluğu cami geleneğini Anadolu'da temsil eden tek örnek olarak önem kazanıyor" demektedir (Arık, 1969:141). Eserin içerisinde yer alan çini ve seramik uygulamalarla ilgili olarak Arslan ve Tuncel'in (2019:109) Sönmez'den aktarımında; batı revak cephesindeki dönemin en parlak tuğla ve çini mozaik örnekleriyle karşılaşılır. Her bir revak kemerinin üzerinde beyaz harç zemin üzerinde türkuaz çini mozaikle düğümlü ve çiçekli kufi yazılarla yatay bir kitabe bulunmaktadır. Köşeliklerde sırsız tuğladan kesilen parçalarla geometrik desenler oluşturulmuştur. Bu geometrik desenler altı köşeli yıldızlar içerir ve yıldızlara türkuaz ve mor çini parçaları yerleştirilmiştir. Eyvan cephesi de sırlı, sırsız tuğla ve çini ile kaplanmıştır. Cephe de örgülü ve yıldızlı desenler oluşturulmuştur. Eyvan cephesinde oldukça zengin geometrik bezemeler bulunmaktadır" demektedirler (Sönmez, 2013: 224).

Arkeolojik dönemlerden günümüze kadarki süreçte gerek geleneksel çömlekçilik gerekse mimariye bağlı çini uygulamalarıyla bölgede varlığını sürdüren geleneksel seramik sanatı İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde seramik bölümünün kurulumuyla birlikte yeni bir ivme kazanmış ve ilde çağdaş seramik sanatı alanında da yeni bir başlangıç olmuştur. Üniversite ve Battalgazi Belediyesi öncülüğünde düzenlenen "Kervansaray Buluşmaları" sanat organizasyonları kapsamındaki çağdaş sanat seramiği etkinlikleri ve etkinliklerde üretilen çalışmalarda bu gelişimin temel dinamikleri arasında yerini almıştır.

Metin Sözen Sanat Sokağı

Metin Sözen Sanat Sokağı Malatya ili Battalgazi ilçesi Alacakapı Mahallesinde yer almaktadır. Eskimalatya diye de bilinen bu yerleşim alanı roma surlarıyla çevrili olup tarihi ve kültürel zenginlikleriyle ön plana çıkmaktadır. Etrafı tarihi

kültür varlıklarıyla çevrili bir bölgede yer alan Metin Sözen Sanat Sokağı'nda yöresel mimari özellikleri taşıyan 84 adet bina yer almaktadır. 2010 yılında Sivas Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulu bilgisi dâhilinde Battalgazi Belediyesi ve Malatya Valiliği Kudép birimi tarafından gerçekleştirilen sokak sağlıklaştırma projesiyle 125 evin sokağa bakan cephelerinin yanı sıra avlu duvarları gibi diğer mimari unsurları da restore edilerek hizmete sunulmuştur. Sanat Sokağı Türkiye'de gerçekleştirilmiş "En Uzun Sokak Sağlıklaştırması" unvanını almıştır. 2010 yılında sokak sağlıklaştırma projesi tamamlandıktan sonra kentte düzenlenen Kervansaray Buluşmaları kapsamında davet edilen sanatçılar tarafından yapılan eserlerin bu sokakta bulunan evlerin duvarlarına monte edilmesiyle birlikte mekân çağdaş seramik eserlerin sergilendiği bir açık hava müzesi görünümü niteliğinde kazanmıştır. Sanat sokağı her yıl geleneksel olarak gerçekleştirilen Kervansaray Buluşmaları sanat etkinliklerinde de aktif olarak kullanılmakta olup geçici sergilere de evsahipliği yapmaktadır.

Resim 1-2. Metin Sözen Sanat Sokağı'ndan görüntüler, 2011, Battalgazi, Malatya

Metin Sözen Sanat Sokağı'nda Yer Alan Seramik

Çalışmalar

Sanat sokağında şimdiye kadar 16 çağdaş seramik eser kalıcı olarak sergilemeye sunulmuştur. Eserlerin genelinde imgelem olarak sanatçıların yörenin geçmişten bugüne uzanan zengin kültürel birikimini ele aldıklarını söyleyebiliriz, eserlerin birçoğunda direkt ya da dolaylı imge olarak Anadolu kültürünün izlerine rastlamaktayız. Her biri kendi içerisinde özgün bir nitelik taşıyan bu çağdaş seramik eserlerin izleyicide haz alma duygusunu uyandırmasının yanı sıra eserlerin üzerlerinde taşıdıkları biçimlerle de geçmişe dair öğretici yanlarının olduğu da gözlemlenmektedir. Geleneksel mimarinin izlerini taşıyan evlerin duvarlarında yer alan çağdaş seramik eserler hanelerin birer genç sakinleriymiş hissi uyandırmakta olup evlerinin kapısının önünde oturup sokaktan gelip geçenlerle kısıda olsa birkaç kelimelik sohbetler yapıp etkileşim içerisine giren hane sakinleri

gibi durmaktadırlar.

Resim 3. Yunus Yılmaz, Düzenleme, 2011, Seramik, (160cmx130cm), Metin Sözen Sanat Sokağı, Bina No: 6, Battalgazi, Malatya

“Düzenleme” isimli çalışma Yunus Yılmaz tarafından 2010 yılında yapılmıştır (Resim 3). Malzeme olarak seramik döküm kili, yeşil, kahverengi, beyaz ve krakle sırlar kullanılmıştır. Kalıba döküm tekniği kullanılarak üretilen kare ve üçgen birimlerin farklı dizilimleriyle tasarım oluşturulmuştur. Çalışmanın yüzeyinde krakle sırlar ve renkli sırlarlar kullanılarak görsel açıdan ritim ve hareket zenginliği kazandırılmıştır.

Resim 4. Ensar Taçyıldız, Aydınlığa Göç-1, 2011, Seramik, (90cmx38cm), Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 12, Battalgazi, Malatya

“Aydınlığa Göç-1” isimli çalışma Ensar Taçyıldız tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 4). Çalışma serbest elle şekillendirme yöntemiyle üretilmiştir. Çalışmada malzeme olarak seramik döküm kili kullanılmış olup yüzeyi kahverengi ve yıldız renklerindeki sırlarla renklendirilmiştir. Tasarımda güneş ve kuş imgeleri yer almaktadır. Kuş

imgelerinin negatif ve pozitif şekilde işlenmesiyle tasarım ritmik bir görünüm kazanmıştır.

Resim 5. Fazıl Ercan, İdol, 2010, Seramik, (70cmx40cm), (63cmx40), Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 7, Battalgazi, Malatya

“İdol” isimli çalışma Fazıl Ercan tarafından 2010 yılında yapılmıştır (Resim 5). Çalışma serbest elle şekillendirme yöntemiyle üretilmiştir. Çalışmada malzeme olarak şamot çamuru kullanılmış olup yüzeyi kahverengi ve yeşil ve turkuaz sırla renklendirilmiştir. Tasarım içerisinde yer alan yuvarlak formlarda işleme tekniğiyle renklendirmeler görülmektedir. Yuvarlak hap ve kalkan formundan esinlenerek oluşturulan tasarımın yüzeyinde kullanılan geometrik ve selçuklu motifleriyle bölgede yaşamış olan selçuklu medeniyetine atıfta bulunulmuştur.

Resim 6. Kadir Sevim, Başak, 2011, Seramik, (2mx50cm), Seramik, Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 18, Battalgazi, Malatya

“Başak” isimli çalışma Kadir Sevim tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 6). Malzeme olarak

seramik döküm kili ve kırmızı sır kullanılmış olup raku tekniğiyle pişirimi gerçekleştirilmiştir. Çalışmada serbest elle şekillendirme ve kalıba döküm tekniği uygulanmıştır. Tasarımda dairesel bir form merkezden kesilip kaydırılarak modüler bir şekilde kurgulanmış ve sarmal bir yapı hissi uyandırmaktadır.

Resim 7. Ayşe Kurşuncu, Yeşim Zümrüt, Höyük, 2010, Sırlı fayans üzerine sır üstü dekor, (230cmx73cm), Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 28, Battalgazi, Malatya

“Höyük” isimli çalışma Ayşe Kurşuncu ve Yeşim Zümrüt tarafından 2010 yılında yapılmıştır (Resim 7). Malzeme olarak beyaz sırlı duvar fayansı ve sır üstü boyaları kullanılmıştır. Çalışma sır üstü dekor tekniğiyle üretilmiştir. Tasarımda yörede bulunan höyükler ve bu höyüklerde yer alan mimari yapılara ait çizimler imgelem olarak ele alınıp yorumlanmıştır.

Resim 8. Serdar Mutlu, Kuşlar, 2011, Seramik, (125cmx90cm), Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 25, Battalgazi, Malatya

“Kuşlar” isimli çalışma Serdar Mutlu tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 8). Çalışmada malzeme olarak şamot çamuru kullanılmış olup yüzeyi turkuaz ve yeşil sırla renklendirilmiştir. Tasarımda güvercinlerin ana imge olarak işlendiğini ve balık pulu motifleriyle de tasarıma görsel anlamda derinlik hissi kazandırıldığını görmekteyiz.

Resim 9. Candan Güngör, Battalgazi'den, 2011, Seramik, (130cmx110cm), Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 28, Battalgazi, Malatya

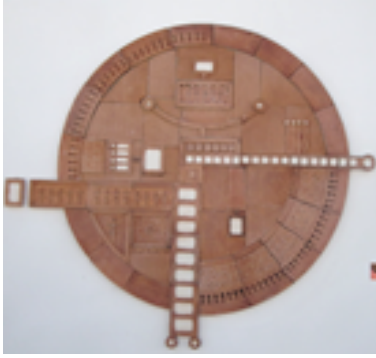
“Battalgazi'den” isimli çalışma Candan Güngör tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 9). Malzeme olarak şamot çamuru, siyah sır ve şeffaf sır kullanılmıştır. Serbest elle şekillendirme ve baskı yöntemiyle şekillendirmesi yapılan farklı ebatlardaki plakalardan kurgulama oluşturulmuştur. Çalışma siyah sır kullanılarak antik patina yöntemiyle renklendirilmiştir. Tasarımda imgelem konusu olarak yöredeki tarihi mimarilerdeki süslemeler ele alınmış olup yöredeki taş işçiliğine ait motiflerin baskı tekniğiyle oluşturulmuş negatif ve pozitif görüntüleri imge olarak kullanılmıştır.

Resim 10. Atilla Cengiz Kılıç, Anadolu, 2011, Seramik, (180cmx100cm), Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 2, Battalgazi, Malatya

“Anadolu” isimli çalışma Atilla Cengiz Kılıç tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 10). Malzeme olarak şamot çamuru, beyaz astar, turkuaz ve şeffaf sır kullanılmıştır. Çalışmada serbest elle şekillendirme ve kalıp baskı tekniği uygulanmıştır.

Tasarımda imge olarak insan, balık ve geometrik biçimler yorumlanarak kullanılmıştır.

Resim 11. Hüseyin Özçelik, Battalgazi, 2011, Seramik, (117cmx107cm), Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 4, Battalgazi, Malatya

“Battalgazi” isimli çalışma Hüseyin Özçelik tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 11). Malzeme olarak şamot çamuru, beyaz astar ve şeffaf sır kullanılmıştır. Çalışma serbest elle şekillendirme yöntemiyle yapılmış ve soyut bir anlatım diline sahiptir. Sanatçı tasarımıyla ilgili olarak; “Bu çalışma kervan yollarının kesiştiği bir noktada bulunan ve etrafı surlarla çevrili Eskimalatya’yı temsil etmektedir” demektedir.

Resim 12. Elif Aydoğdu Ağatekin, Kemerli Kapılar, 2011, Porselen, (120cmx84cm), Metin Sözen Sanat Sokağı, Bina No: 4, Battalgazi, Malatya

“Kemerli Kapılar” isimli çalışma Elif Aydoğdu Ağatekin tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 12). Malzeme olarak atık refrakter malzeme ve şeffaf sır kullanılmıştır. Çalışma atık refrakter malzemenin yeniden biçimlendirilerek kurgulanmasıyla oluşturulmuş ve raku tekniğiyle pişirilerek işleme yöntemi uygulanmıştır. Siyah, gri renk hâkimiyetinin göze çarptığı çalışmada imgelem konusu olarak Eskimalatya Ulu Cami’nin kemerli yapısı ele alınmıştır.

Resim 13. Kaan Canduran, Mektuplar, 2011, Seramik, (180cmx40cm), (42x24), Metin Sözen Sanat Sokağı, Bina No: 30, Battalgazi, Malatya

“Mektuplar” isimli çalışma Kaan Canduran tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 13). Malzeme olarak şamot çamuru, beyaz astar, kırmızı ve şeffaf sırlar kullanılmıştır. Çalışma serbest elle şekillendirme yöntemiyle oluşturulmuş ve raku pişirim tekniğiyle pişirilmiştir. Çalışma beş parçadan oluşan kurgulama halinde olup yüzeyinde siyah ve kırmızı renk hâkimiyeti görülmektedir. Birim tekrarıyla oluşturulan kurgulama plastik ve hareketli duruş sunmasının yanı sıra birimler yüzeyinde yer alan kırmızı renkli geometrik biçimlerde çalışmaya görsel zenginlik katmaktadır.

Resim 14. Vedat Kaçar, Geçmişten İzler, 2011, Seramik, (140cmx80cm), Metin Sözen Sanat Sokağı Bina No: 8, Battalgazi, Malatya

“Geçmişten İzler” isimli çalışma Vedat Kaçar tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 14). Malzeme olarak şamot çamuru, kırmızı, yeşil, siyah ve şeffaf sırlar kullanılmıştır olan çalışmada imge olarak lale motifi ve geometrik motiflerin işlendiği görülmekte olup yüzeyde renk olarak kırmızı, siyah ve yeşil kullanılmıştır.

Resim 15. Knipe Alexandria, Hayatın Güzelliği Hatalarındadır, 2011, Seramik, (75cmx8cm 2 adet) (75cmx5cm 1 adet), Metin Sözen Sanat Sokağı, Bina No: 19, Battalgazi, Malatya

"Hayatın Güzelliği Hatalarındadır" isimli çalışma Knipe Alexandria tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 15). Malzeme olarak şamot çamuru, beyaz astar, kırmızı astar, sıraltı boyası ve şeffaf sır kullanılmıştır. Tasarım 3 parçadan oluşmakta olup iki parçasında kuş formu imge olarak ele alınıp yüzeyde kurgulanmış, diğer parçanın yüzeyinde ise "Hayatın Güzelliği Hatalarındadır" yazısı hem kavramsal bir gönderme amaçlı hem de dekoratif unsur olarak kullanılmıştır.

Resim 16. İlja Holesovsky, Ayna, 2011, Seramik, (120cmx70cm), Metin Sözen Sanat Sokağı, Bina No: 29, Battalgazi, Malatya

"Ayna" isimli çalışma İlja Holesovsky tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 16). Malzeme olarak şamot çamuru, beyaz astar, kırmızı astar, sıraltı boyası ve şeffaf sır kullanılmıştır. Serbest elle şekillendirme yöntemiyle üretilmiştir ve antik patina yöntemiyle renklendirilmiştir. Tasarımda imgelem olarak mimarideki kemer sistemi ele alınmış ve kemerli yapı yorumlanarak ayna çerçevesi biçiminde işlenmiştir.

Resim 17. Karakitsos Kostas, İnsan, 2011, Seramik, (146cmx97cm), Metin Sözen Sanat Sokağı, Bina No: 65, Battalgazi, Malatya
"İnsan" isimli çalışma Karakitsos Kostas

tarafından 2011 yılında yapılmıştır (Resim 17). Malzeme olarak sırsız kırmızı karo, beyaz astar, şeffaf sır ve renkil sırlar kullanılmıştır. Çalışma sırsız karo üzerine astar ve sır uygulamasıyla gerçekleştirilmiştir. Tasarımda yorumlanmış insan formu imge olarak işlenmiş olup yüzeyinde bulunan göz ve kalp biçimleri eklektik olarak uygulanmıştır.

Resim 18-19. Çocuk çalıştay çıktıları, Yaşadığımız Yer, 2010, Seramik düzenleme, (11mx45cm), Metin Sözen Sanat Sokağı, Bina No: 15, Battalgazi, Malatya

Çalışma 20 parçadan oluşmakta olup 2010 yılında yapılan 3.Kervansaray buluşmaları çocuk seramik çalıştay kapsamında çıktılarından kurgulanmıştır (Resim 18-19). Kurgulamada yer alan çalışmalar Battalgazi ilçesindeki okullarda eğitim gören 12-15 yaş gurubu 20 öğrencinin katılımıyla yapılmıştır. Malzeme olarak şamot çamuru, beyaz astar, turkuaz yeşil, beyaz, şeffaf sırlar kullanılmış, Serbest elle şekillendirme yöntemiyle oluşturulmuştur. Çalışmalarda konu olarak "Yaşadığımız Çevre" ele alınmıştır. Yöredeki tarihi yapıların, yaşam kültürüne ait nesnelerin, tarımsal ürünlerin imge olarak kullanıldığı görülmektedir.

Resim 20-21. Çalışmaların sanatçılar tarafından Metin Sözen Sanat Sokağındaki binaların duvarlarına montajı esnasından görüntüler, 2011

Sonuç

Araştırma kapsamında geleneksel seramik sanatının Malatya yöresinde yaklaşık olarak 7 bin yıllık bir geçmişe sahip olduğunu, ülkemizde çağdaş seramik sanatının gelişmeye başlamasıyla birlikte bu sanat anlayışı içerisinde Malatya'da da sanatçılar tarafından çağdaş seramik eserlerin üretildiğini ve sergilendiğini görmekteyiz.

Araştırma sonucunda sanat sokağında kalıcı olarak sergilemeye sunulmuş olan 16 çağdaş seramik eser tespit edilmiştir. Bu eserlerin teknik ve sanatsal açıdan incelenmesinde eserlerde ana malzeme olarak

şamot ve beyaz döküm kili kullanıldığı, şekillendirme yöntemi olarak serbest elle şekillendirme, kalıpla şekillendirme, astar, baskı, sır üstü boyama gibi farklı yöntemlerinin uygulandığı görülmektedir. Eserlerin renklendirmesinde renkli sırlar, sıraltı sır üstü boyaların yanı sıra raku pişiriminin ve isleme tekniğinin de görsel etkilerinden dolayı kullanıldığı görülmüştür. Her biri farklı sanatçılar tarafından üretilen bu eserlerde sanatçıların kendi sanat tarzları içerisinde imgelem olarak farklı konuların yanı sıra yörenin kültürel birikimini de ele aldıklarını ve eserlerinde doğrudan ya da dolaylı imge olarak kullandıklarını görmekteyiz. 2011 yılından itibaren restore edilip Metin Sözen Sanat Sokağı olarak kullanılan mekânda kalıcı olarak sergilemeye sunulmuş olan bu eserler çağdaş seramik sanatının bölgedeki temsilcileri niteliğindedirler. Sanat sokağının zengin bir tarihi alan içerisinde yer alması nedeniyle çok sayıda ziyaretçi potansiyeline sahip olduğu görülmektedir.

Kaynaklar

Ağatekin, Mustafa. Cumhuriyet sonrası Çağdaş Türk Seramik Sanatının gelişimi ve anlatım yönünden değerlendirilmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1993, 15

Arık, M. Oluş. "Malatya Ulu Camii'nin Asli Planı ve Tarihi Hakkında", Vakıflar Dergisi, 1969, 8, 141-149.

Arslan, Mehmet ve Tuncel, Yakup. "Battalgazi Ulu Camii Ve Geometrik Analizler", Yeditepe Üniversitesi Tarih Bölümü Araştırma Dergisi, 2019, 2(5), 104-123.

Ercan, H. Fazıl. "Arslantepe Höyük ve Malatya Yöresi Geleneksel Çömlekçiliği", 3. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır Ve Boya Semineri, 2005, 487-494.

Erman, D. Onur. "Türk Seramik Sanatının Gelişimi: Toprağın Ateşle Dansı", Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi, 2013, 4(1), 18-33.

Frangipane, Marcella. "Çanak Çömleğin Seri Üretimi", Arkeo Atlas, 2004, 2, 40.

Mülayim, Emel. "Türkiye'de Çağdaş Seramik Sanatının Gelişimi", Anadolu Üniversitesi Anadolu Sanat Dergisi, 2005, 16.

Sönmez, Serap. "Anadolu Selçuklu Mimarisinde Tuğla, Tuğla-Çini Birlikteliği ve Geometri", Türk-İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi, 2013, 8(15), 215-237.

THE CONTEMPORARY CERAMIC ART SAMPLES IN METIN SOZEN ART STREET

Halil Fazıl ERCAN

Ercan, Halil, Fazıl "The Contemporary Ceramic Art Samples in Metin Sozen Art Street"
idil, 59 (2019 July): s. 913-921. doi: 10.7816/idil-08-59-09

Abstract

Contemporary ceramic art in Turkey has started to be formed from the 1920s under the leadership of artists who have completed their education abroad. Its development continues with the opening of the related academies and special artist workshops and the creation of works in the contemporary ceramic concept. In Turkey, it is also regarded that Malatya as one of the provinces in this development process. In this study, it is aimed to determine and examine the samples of contemporary ceramic art permanently exhibited in Metin Sözen Art Street which is located in Malatya province. Literature review and participant observation method were applied in the study. As a result of the research, it was determined that 16 of the contemporary ceramic art works were exhibited permanently in Metin Sözen Art Street. It is thought that these works can raise awareness about the development of contemporary ceramic art in the region, and in aspects of form diversity and production techniques they can shed light on artists and students who work in contemporary ceramics field.

Keywords: ceramic, art, Contemporary Turkish Ceramic Art